

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

126. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

Mezun Öğrencimiz bizi desteklemeye devam ediyor. Teşekkürler Özenç.

Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)-Türkiye İlişkileri Normalleşiyor mu? Doç. Dr.Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Türkiye'nin izlemekte olduğu dış politikaların karşısında oluşan her cephede görmeye alıştığımız ve hatta yer almadığında neler oluyor diye sorduğumuz BAE en üst düzeyde kalabalık bir heyetle sanki düne kadar hiçbir şey olmamış gibi ülkemizi ziyaret etti ve birçok anlaşmalara birlikte ardında bir çok soru işaretleri bırakarak ayrıldı.

Ülkeler arasında ilişkilerde, ilişkiler ne kadar gergin olursa olsun ülke menfaatlerinin gerektirdiği her konuda istişarede bulunulması ,ziyaretlerin yapılması elbette mümkündür. Ancak,konu Arap ve İslam dünyasında hatta uluslararası siyaset arenasında yapıp ettikleri nedeniyle tartışılan ülke BAE olunca insan bir duruyor ve şüpheleniyor.

Küresel kaptitalizmin modern üssü, dünyanın petrol rezervi bakımından altıncı ülkesi, yabancılar ile toplam 9 milyon nüfusa sahip, vatandaşlarının 1 milyon nüfus ile azınlık durumunda olduğu BAE neden sürekli ön planda yer alıyor ve almak istiyor?

2019 yılında Katoliklerin dini lideri Vatikan Devlet Başkanı Papa Franciscus'u önünde el pençe divan duran, dünyaya hoşgörü mesajları veren bu ülkenin yöneticileri İsrail ile yakınlaşırken neden, Türkiye'yi, Katar'ı ve İran'ı en büyük tehdit olarak görmüştür?

Arap baharı, BAE 'nin siyasi mühendisliğe soyunmaya başladığı sürecin başlangıç noktasıdır. Demokratikleşme talebiyle yapılan devrimleri etkisiz kılmak maksadıyla planlanan karşı devrimin en önemli aktörü ve finansörü olmuştur BAE. Bu süreci bertaraf edebilmek için son derece saldırgan bir politika izlemiş ve bu politikasını küreselleştirmiştir.

Mısır'da Mursi'nin devrilmesinde ve yaşamını kaybetmesinde rol oynayan ve yerine geçirilen Sisi'nin ayakta kalabilmesi için 25 milyar dolar aktaran BAE, Libya'da, Yemen'de, Tunus'ta, Somali'de, Moritanya'da sert-yumuşak, sahip olduğu tüm gücünü ve enstrümanları kullanarak siyasi mühendisliğe devam etmiştir. Yürüttüğü algı operasyonlarında medyayı, uluslararası lobileri ve din adamlarını, dini otoriteleri kullanmış ve kullanmaya devam etmektedir.

Türkiye'deki darbe girişimin arkasında finansör ülke olarak adı ön plana çıkmış, Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD terör örgütünün finansını sağlayan iki Körfez ülkesinden biri olmuş, Suriye rejimine parasal destek sağlamış ve Yemen'den paralı askerleri Türkiye'ye karşı savaşmaları için bölgeye getirmiştir. Doğu Akdeniz'de, Yunanistan ve İsrail'in başını çektiği Türkiye karşıtı cephede tek Müslüman ülke olmaktan çekinmemiştir .Türkiye'yi Libya'da arkadan vurmak için "Opus" adı verilen operasyonu planlamaktan ve bu operasyon hazırlıkları için topraklarını üs olarak kullandırmaktan,Libya'da Türkiye'nin kontrolünde olan hava üssüne hava saldırısı düzenlemekten geri kalmamıştır.

Ortadoğu'nun bugün içinde bulunduğu sancılı durumun sorumlusu olarak İhvan'ı yani Müslüman Kardeşleri gören BAE,onları öylesine şeytanlaştırmıştır ki,John Jenkins adlı eski İngiliz Diplomat, BAE veliaht prensi Muhammed Bin Zayed için ;*"Dünyada en fazla Müslüman Kardeşler'den nefret eden kişi, Birleşik Arap Emirlikleri'nin veliahdı Muhammed*

Bin Zayed olmalıdır.” demiştir. Veliyaht Prens’in Wikileaks belgelerine yansıyan ifadelerinde: “Şayet Birleşik Arap Emirlikleri vatandaşları neler yaptıklarını bilselerdi beni taşlardı.” söyleminin yer alması siyasi mühendisliğin hangi aşamaya getirildiğinin en önemli işareti olarak görülmelidir.

İlk nükleer santrali kullanıma açarak nükleerleşme yolunda önemli bir eşiği geçen BAE, uzay çalışmalarını da hızla geliştirmekte, umut(hope) adını verdikleri ilk uzay aracını Mars’ın gezegenine yerleştirdikten sonra şimdi de Venüs projesi üzerinde çalışmaya başlamıştır.

İsrail ile İbrahim anlaşması yaparak İsrail-Arap ilişkilerinde normalleşme yolunda önemli bir adım atan BAE, Şam’da kapalı olan büyükelçiliği ilk açan Arap ülkesi konumundadır.

Önce Katar’a uygulanan ambargonun kaldırılmasında rol oynayan BAE’nin, bölgede 2 nci İsrail ve Mısır’ın içinde bulunduğu ekonomik zorlukları da dikkate alarak Arap Milliyetçiliğinin yeni lideri olmak amacıyla bir dizi faaliyetlere giriştiği düşünülmektedir. Müslüman Kardeşlerin etkisizleştirildiğini ve Arap Baharı benzeri kalkışmaların önlerinin kesildiğini düşünen BAE, Türkiye ve aynı anda İran ile gerginleşen ilişkileri yumuşatabilmek için girişimlerde bulunmaktadır.

ABD ve İngiltere’nin bilgisi dahilinde, İsrail ile yakın koordinasyon içinde hareket ettiği düşünülen BAE’nin Türkiye ziyaretinde Suriye konusunda arabuluculuk yapma isteğinin de gündeme getirilmiş olabileceği değerlendirilmektedir. Çin ve Rusya ile de yakın ilişkilerini sürdüren BAE, Rejim ile Türkiye arasında uzlaşma için girişimde bulunarak Arap Milliyetçiliğinin yeni lideri olma konusunun da ki istemini güçlendirebileceği dikkate alınmalıdır.

İklim Krizine Dair Merak Edilenler

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/iklim-krizine-dair-merak-edilenler/2431374>

İklim krizi" olarak da adlandırılan iklim değişikliği, uzun süredir dünya siyasetinin odağı haline gelmiş durumda.

Karbon salımını düşürmeyi ve küresel ısınmada 1,5 derece sınırının korunmasını hedefleyen iklim değişikliğiyle mücadele, farklı uluslararası iklim sözleşmeleriyle küresel düzeyde yürütülmeye çalışılıyor. 1992'deki Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS), 1997'de yine bu çerçeve sözleşme kapsamında somut hedeflerle tasarlanan Kyoto Sözleşmesi ve 2015'teki Paris Anlaşması bu kapsamda imzalandı. Paris Anlaşması maddelerinin 2020'de geçerli olmasıyla iklim değişikliğiyle mücadele dünya siyasetinin merkezine oturdu. Bu kapsamda 31 Ekim-12 Kasım'da Glasgow'da düzenlenen COP26 Taraflar Konferansı, önceki iklim zirvelerinden daha güçlü biçimde gündem oldu.

İklim meselesi, iklim politikalarının "big reset (büyük sıfırlama)" ile "hükümetlere yön verme" gibi hedefler için yeni bir siyasi araç olarak kullanılacağı ve iklime dair endişelerin gerçeği yansıtmadığı iddiaları ile küresel ısınmanın dünyanın sonunu getireceği yönündeki senaryolar arasında sıkışıp kalmışa benziyor. Diğer yandan insanlar mevsim normallerinin üzerinde seyreden hava sıcaklıkları, deniz salyası (müsilaj) oluşumu gibi sorunlar, yangınlar ve sellerle birlikte iklim değişikliğinin gündelik hayata yansıyan etkilerini hissetmeye başladı.

İklim değişikliğinin nedenlerinin tespiti kadar bu sorunla mücadele yöntemleri ve bu sürecin nasıl yönetileceği de önem arz ediyor. Diğer yandan "vahşi kalkınma" modelleriyle küresel ısınmanın asıl müsebbibi sayılan sanayi ülkeleri, iklim kriziyle mücadeleyi geliştirmekte olan ülkelere fatura ettikleri iddiasıyla eleştiriliyor. Gelişmekte olan ülkeler de bu krizi bir fırsata dönüştürmeye çalışıyor. Zira pek çok uluslararası kuruluşun stratejik hedefleri arasında ilk sıraya konulan iklim değişikliğiyle mücadele, artık hiçbir ülkenin kendisini soyutlayamayacağı bir gündem maddesi haline gelmiş durumda.

AA Analiz Masası iklim krizine dair merak edilenleri konunun uzmanlarına sordu:

TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç:

Günümüzde iklim değişikliğinin insanlığın bugüne kadar karşılaştığı en büyük ortak sorun olduğu bilim insanları ve dünyanın en prestijli kurumları tarafından kabul edilmiş durumdadır. Bugün gelinen noktada iklim değişikliği, iklim krizi olarak tanımlanmaktadır. İklim krizi, gezegenimiz üzerindeki canlı yaşamını bütünüyle tehdit etmesi sebebiyle çağımızın en acil sorunudur.

Soluyacak hava, içecek su, barınacak yer bulamamak kadar gerçek ve hayati riskler barındıran iklim krizi, her geçen gün derinleşiyor. İnsanların, ekosistemde kendine diğer ekosistem bileşenleri kadar pay ayırması gerekirken, hiyerarşinin üst basamağına çıkarak kontrolsüzce payını artırması ve diğer bileşenlere yaşam alanı bırakmaması, iklim krizini her geçen gün derinleştiriyor.

Yaşamsal anlamda acil ve öncelikli hale gelen iklim krizi, yalnızca ilgili kurumların değil toplumun tüm kesimlerinin ana gündemi ve temel hareket noktası olmalıdır. Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak önemli bir adım atmıştır. Bundan sonraki aşamada doğa merkezli politik kararlılığın, fosil yakıtlardan çıkışı hedefleyen ve doğal varlıkların korunmasını önceleyen somut eylem planlarının hayata geçirilmesi son derece önemlidir.

Çevre ve İklim Derneği (REC) Yönetim Kurulu Başkanı R. Ünal Sayman:

Gelişmiş olarak tabir ettiğimiz ülkeler, iklim değişikliği açısından hatalı gelişmiş ülkelerdir. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇŞ) EK-II'de yer alan ve sanayileşmiş ülkelerin bu tartışma açısından öne çıkan üç yönü vardır: i) fosil yakıtlara bağımlılar, ii) iklim krizinden büyük oranda sorumlular ve iii) ekonomik olarak zenginler. Dolayısıyla iklim krizinin sebep olduğu sorunların yanıtı da bu ülkelerin politikalarında saklıdır.

Bu ülkeler ilk olarak fosil yakıt bağımlılığından kurtulmalıdır. Bu konuda özellikle Avrupa Birliği'nde (AB) önemli adımlar atıldığını görüyoruz. Ancak genel olarak fosil yakıt bağımlılığı bu ülkelerde yüksek düzeyde devam ediyor. Örneğin, bir Ek-II ülkesi Avustralya'da yıllık kişi başı salımlar 24,8 ton CO₂e iken Bangladeş'te 1,4 ton CO₂e. İkinci olarak, tarihsel sorumlulukları sebebiyle gelişmiş ülkeler, BMİDÇŞ açısından Ek-I dışı "gelişmekte olan" ülkeleri mali olarak desteklemekle yükümlü.

Üçüncü olarak da zenginler, salım azaltımı yapabilecek ve diğer ülkeleri destekleyebilecek ekonomik güce sahip. Buna rağmen özellikle gelişmekte olan ülkelere mali destek konusunda isteksizler.

Endüstrileşmiş ülkelerin söz ve taahhütler yerine artık daha güçlü ve hızla eyleme geçmeleri gerekiyor. Hızlı bir şekilde fosil yakıt kullanımlarını azaltıp, hibelerin oranını yükseltecek şekilde iklim finansmanını artırmaları gerekiyor.

İstanbul Üniversitesi, Prof. Dr. Doğanay Tolunay:

Uluslararası düzeyde iklim değişikliğinin tartışıldığı en önemli toplantılar Taraflar Konferansı olarak bilinen ve bu yıl 26'ncısı Glasgow'da düzenlenen ve neredeyse tüm devletlerden temsilcilerin katıldığı, bunun yanında STK'ler, iş dünyası ve bilim insanlarının da yer aldığı toplantılardır. Bu açıdan bakıldığında katılanların iklim değişikliği konusundaki paydaşların önemli bir kısmı olduğu söylenebilir. Ancak Taraflar konferanslarının neredeyse tamamı iklim değişikliğinin başlıca nedeni olan ülkeler ile iklim değişikliğinden etkilenen ülkelerin çeşitli ittifaklar kurarak kendi ulusal çıkarlarını korumak için mücadele ettiği ortamlara dönüşmüştür.

Başta sera gazı emisyonlarından sorumlu olan ülkelerin emisyon azaltımında yeterince istekli olmamaları ve etkilenmiş ülkelere yardım için oluşturulan Yeşil İklim Fonu'na yeterince kaynak aktarmamaları ciddi şekilde eleştiriliyor. Ironik olarak fosil yakıt kullanarak zenginleşen ülkelerin iklim değişikliğinden daha az etkilenmeleri, yoksul ülkelerin ise daha

fazla iklim değişikliğine maruz kalmaları bir bakıma Taraflar konferanslarının zengin-yoksul çatışması şeklinde geçmesiyle sonuçlanıyor.

Ülkemizde iklim değişikliği konusunda çalışan çok sayıda bilim insanı olmasına rağmen iklim değişikliği bilim kurulu yok. Oluşturulabilecek bilim kurulunca, örneğin, 2053 yılı için konulan net sıfır karbon emisyonu hedefi için bir yol haritası oluşturulabilir. Diğer aktörler olan özel sektör ve STK'lerin ise iklim değişikliği konusunda bilgi, deneyim ve gücü bulunmamaktadır. İklim değişikliğiyle mücadelede özel sektör ve STK'lerin kapasitesi artırılmadıkça mücadelenin başarılı olması çok mümkün değildir.

Marmara Üniversitesi, Doç. Dr. İmam Bakır Kanlı:

Paris İklim Anlaşması ile yeni bir dünya düzenine giden yolun yapı taşlarının döşenmesi planlanmaktadır. Bu nedenle iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum çalışmaları sadece bir çevre sorunu olarak algılanmamalıdır. Bu, bugünün dünyasının dışında bir başka dünyanın resmedildiği, yeni bir sistem önermesidir. Başta ekonomik sistem olmak üzere sosyal, kültürel ve ekolojik sistemde büyük değişimleri öngörmekte ve belki de ülkelerin siyasal sistemlerinin dönüştürülmesi hedeflenmektedir.

Paris İklim Anlaşması'nda gerek uygulama esasları (Rule Book) gerekse ulusal olarak belirlenen katkıları (NDC) kapsamında muğlak olan ya da üzerinde anlaşılmayan hususlar bulunuyor. Bu da önerilen sistemin getireceği sonuçların çok katmanlı ve analitik bir yaklaşımla değerlendirilmediği ya da kamuoyuyla yeterince paylaşılmadığını düşündürüyor. Bu uzlaşının halen devam etmekte olan COP26 sürecinde sağlanması hedefleniyor.

Bazı uzmanlar, Türkiye'nin anlaşmayı geciktirmesinin altında yatan nedenlerden biri olarak, Paris Anlaşması'nda Türkiye'nin gelişmiş ülke kategorisinde değerlendirilmesi ve böylece çeşitli fonlardan yararlanamayacak olması ve bu bağlamda Yeşil İklim Fonu (Green Climate Fund) gibi mücadelede kullanılmak üzere ayrılan finansal kaynaklara ulaşmak ve taahhüt edilen 100 milyar dolardan pay almak istemesini gösterse de aslında konunun "fona ulaşma" ile sınırlandırılmayacak kadar derin, çok daha sistemik ve stratejik bir bağlamda ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Siyasal karar vericilerin, anlaşmanın muğlak kısımları belirginleşene kadar beklemesi, son derece akılcı bir yaklaşım olarak değerlendiriliyor.

Diğer yandan, sebep-sonuç ilişkisi içinde birbirine sıkı sıkıya bağlı olan ve küresel ısınmaya dayalı iklim değişikliğinin doğrudan bir sonucu da "iklim mülteciliği". Bununla mücadele edebilmenin başat unsuru kuşkusuz emisyonların kritik eşiğe kadar azaltılması. Bu bağlamda dikkat edilmesi ve üzerinde çalışılması gereken bir diğer konu ise iklim mültecilerinin hukuki hakları.

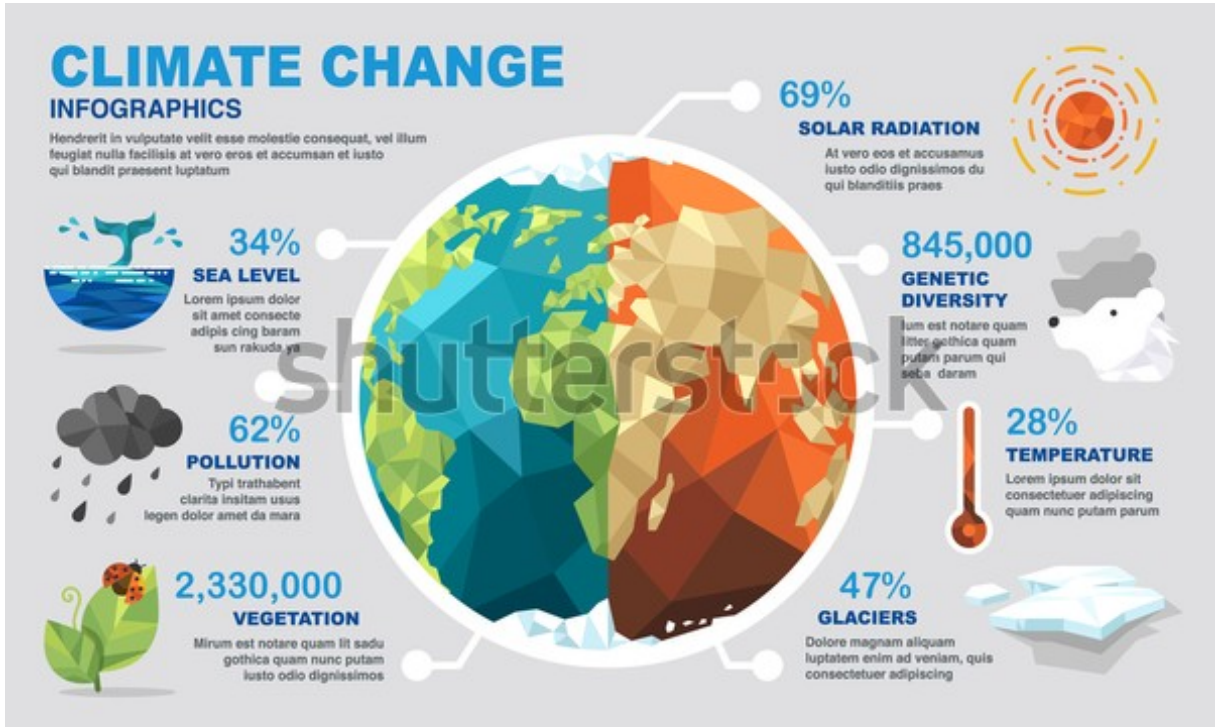
Dış Politika Enstitüsü Akademik Danışmanı Prof. Dr. Tarık Oğuzlu:

1992'de Rio'da toplanan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'ndan bu yana BM üyesi ülkeler, yıllık olarak bir araya gelip gezegenimizi tehdit eden küresel ısınma ve benzeri çevre problemlerini dünyamızın faydasına olacak şekilde çözmeye çalışıyor.

Gelişmiş ülkeler karbon içeren enerji kaynaklarının kullanılmasından ötürü çevrenin kirletilmesinde asıl sorumluluğa sahip olsalar da bu yükün bütün ülkeler tarafından paylaşılması gerektiğini söylüyor. Diğer taraftan fakir ve gelişmekte olan ülkelere kalkınmalarını sürdürmek adına kendilerine bazı imtiyazlar ve muafiyetler tanınması gerektiğini dile getiriyor.

Kitabi bir dille söyleyecek olursak insanlık 'ortak hareket edememe' sorunuyla karşı karşıya. Şu ana kadar toplanan çevre zirvelerinde devletler herkesin uyulması mecburi yasal yükümlülükler üzerinde anlaşabilmiş değil. Atmosfere bırakılan karbon salınımını azaltmak ve yeşil ekonomiye geçişte atılacak adımları belirlemede ülkeler özgür. 2015 Paris İklim Zirvesi'nde zengin ve gelişmiş ülkeler, fakir ve gelişmekte olan ülkelere yıllık bazda en az 100 milyar dolar yardım sözü vermiş olsalar da bu rakam 80 milyar doları henüz geçebilmiş değil.

Bulunacak en adil çözüm hiç şüphesiz sanayileşmenin başladığı günden günümüze çevreyi en fazla kirleten ve küresel ısınmaya en fazla neden olan ülkelerin bu sorunun çözümünde daha fazla yükümlülük altına girmesi olacaktır.

Paris Anlaşması, iklim değişikliği ve Yeşil Mutabakat üçgeni

Prof.Dr.Elif Nuroğlu

<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/paris-anlasmasi-iklim-degisikligi-ve-yesil-mutabakat-ucgeni/2430304>

Türkiye, 2016 yılından bu yana Mecliste onaylamadığı Paris İklim Anlaşması'nı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulundaki konuşmasının ardından gündemine aldı. Meclisteki onay sürecinin beş günde tamamlanmasının ardından karar Resmi Gazete'de yayımlandı. Paris İklim Anlaşması'nın Meclis onayından geçmesi Türkiye'ye, 31 Ekim-12 Kasım 2021'de Glasgow'da düzenlenen COP26 konferansına katılma hakkı sağladı.

Paris İklim Anlaşması'na taraf olan ülkeler, küresel ısınmanın sanayileşme öncesi döneme göre 2 derece ile sınırlandırılması ve mümkünse 1,5 dereceye kadar düşürülmesi için kendi hedeflerini belirliyor ve her beş yılda bir hedeflerini güncelliyor. Anlaşmaya taraf olan ülkeler, kendi belirledikleri emisyon azaltımı hedeflerine ulaşmak için çalışıyor. Bu anlaşmanın onaylanması Türkiye'nin bir yandan kendi iklim değişikliği planlarını uygularken diğer yandan da taraf ülke olarak çıkarlarını koruması ve bu büyük dönüşüm için gereken finansmanı almak için akredite olması anlamına geliyor. Zira Paris İklim Anlaşması'na taraf olmayan bir ülkeye yeşil dönüşüm finansmanının gelmesi mümkün değil.

AB Yeşil Mutabakatı

2015 yılında düzenlenen Paris Anlaşması'nı müteakiben Avrupa Birliği (AB) kendi yol haritasını belirleyerek Aralık 2019'da Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yayımladı. AB'nin Yeşil Mutabakatı hem AB'ye üye hem de AB ile iş birliği ve ticaret yapan ülkeler için çok ciddi ve kapsamlı bir dönüşüm içeriyor.

AB, 2030'a gelindiğinde Avrupa'nın karbon salınımını 1990 düzeyine göre yüzde 55 düşürmeyi planlıyor. Bu hedefe uygun olarak hazırladığı bir kalkınma planı niteliğinde olan "Fit for 55 (55'e Uyum)" paketini de 2021 yılı Temmuz ayında açıklayan AB'nin nihai hedefi 2050 yılında dünyanın ilk karbon-nötr kıtası olmak.

Türkiye'nin en büyük ticaret partneri olan AB, 2050 yılına kadar yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde kendisini tamamen dönüştürürken, Avrupa ile ilişkilerine devam etmek isteyen Türkiye'nin bu ikiz dönüşüme kayıtsız kalması beklenemezdi. Nitekim öyle de oldu.

Türkiye'nin yeşil dönüşüm yolculuğu

Paris İklim Anlaşması'nın onaylanmasını bir sorunun çözülmesi olarak değil de uzun soluklu ve zor bir dönüşümün başlaması olarak yorumlamak daha isabetli olur.

Üretim, tüketim ve geri dönüşüm süreçlerinin yeni baştan tasarlandığı bugünlerde yapılacak en mühim şey, öncelikle bu dönüşümün ne olduğunu anlamak ve süreci fırsat ve tehditleriyle, artı ve eksileriyle tanımlamaktır. Her geçişte olduğu gibi bu dönüşümün de

kazananları ve kaybedenleri olacaktır. Bir yandan yeşil dönüşümde yeni iş sahaları doğacak diğer yandan da bazı meslekler ortadan kaybolacak ve en büyük enerji kaynağı olarak kullanılan kömür hayatımızdan peyderpey çıkacak.

Kaybedenlerin olduğu yerde her zaman bir direnme de olacaktır. Bu nedenle farkındalık çalışmaları ve sürecin detaylarıyla kamuoyuna anlatılması toplumsal destek almak açısından çok önemli. Geçiş sürecinin adil olması ve kimsenin arkada bırakılmaması AB'de en çok üzerinde durulan konuların başında geliyor. Yeşil Mutabakat'a uyum kapsamında üretimde karbon ayak izini minimize eden ve bir süre sonra sıfırlayan politikalar güdülürken ve üretimde bunun için gerekli değişiklikler yapılırken, işini ve kazancını kaybedecek sektörlerin kayıplarıyla baş başa bırakılmaması, toplumsal huzur ve gelir dağılımı adaleti açısından oldukça önemli. Bir yandan istihdamda ortaya çıkacak kayıpların yeni iş alanlarıyla telafi edilmesi beklenirken diğer yandan iş gücünün yeniden eğitilmesi ve yeni yüzyılın gerekliliklerine uygun kabiliyetlerle donatılması da politika yapımcıların yeni görevleri arasında olmak zorunda.

Yeşil Mutabakat'a uyum kapsamında yapılacak düzenlemelerin yerel etkileri farklı olacak. Bölgeler ekonomik faaliyetleri nispetinde bu dönüşümden az veya çok ama muhakkak etkilenecektir. Bu nedenle yerel yönetimlere de çok fazla iş düşüyor. Türkiye henüz evsel atıkları ayrıştırarak toplayabilen bir ülke değil. Bu nedenle Türkiye 2053 yılında karbon-nötr bir ülke olabilmek için döngüsel ekonomi felsefesini iyice içselleştirmeli ve atıkların bir gramını bile ziyan etmeden geri dönüştürmeyi başarmalıdır.

Türkiye-AB entegrasyonunun avantajları

İhracatının ana destinasyonu AB olan Türkiye'nin Gümrük Birliği ile başlayan entegrasyon süreci, yeşil dönüşümde büyük bir avantaj sağlayabilir. AB, 2019'da Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı ilan ettiği günden beri bu dönüşümü yeni büyüme stratejisi olarak lanse etti. Nitekim yaşanan nüfus ve doğuya kayan ekonomik aktivitelerin sonucunda AB'nin kaybettiği avantajları dünyanın gidişatına yön verecek yeni hamlelerle geri kazanmak istemesi çok doğal.

Avrupa bu noktada hem dijital dönüşümü hem de yeşil dönüşümü bir atlama taşı olarak görüyor ve kaçınılmaz olarak dönüşen dünyada bu iki alanda açılacak yeni pazarlarda lider olmak istiyor. AB diğer yandan da ekonomik ve ticari ilişki içinde bulunduğu ülkeleri kendisi ile birlikte dönüştürmek istiyor. Eğer herhangi bir ticaret partneri temiz teknolojiler kullanarak üretim yapmıyorsa, o ülkenin mallarını AB sınırlarından geçirirken ortaya çıkan karbon emisyon miktarı oranında vergi ödenmesini zorunlu hale getiriyor. Bu düzenlemenin adı "sınırdaki karbon" düzenlemesi olarak açıklandı. AB, yeşil dönüşümde havuç ve sopa taktiğini kullanıyor. Dönüşmeyenler sopa, yani vergi ile muhatap olacak. Dönüşebilenler AB ile olan ticaretlerine vergi ödemediği için ödüllendirilecek. Bu esnada da karbon salınımı yüksek olan ithalatçılardan alınan vergiler AB için gelir yaratacak.

Türkiye'de pek çok firma AB ile entegre şekilde çalıştığı için bu dönüşüme hızla ayak uydurmak zorunda. Diğer yandan bunların bir kısmı zaten AB firması olduğu için hızlı bir şekilde AB'den know-how/bilgi transferi ile karbon ayak izini düşürme konusunda destek

almaları da muhtemel. Ancak üretim zincirinde pek çok firma ve sektörün olduğu düşünülürse sadece birkaç sektörün kendi kendine karbon ayak izini azaltması mümkün değil. Bu nedenle ilk etapta sadece sınırda karbon düzenlemesine muhatap olacak elektrik üretimi, demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre sektörlerinin dönüştürülmesinden ziyade topyekun bir dönüşüm seferberliği ilan edilmesi hem daha mantıklı hem de daha karlı olabilir. İlerleyen zamanda AB'nin sınırda karbon düzenlemesine otomotiv, tekstil, seramik, kara ve deniz ulaştırmacılığını da dahil etmesi bekleniyor.

Fırsatlar ve zorluklar

Temmuz 2021'de Ticaret Bakanlığı, Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı yayımladı. Türkiye'de Yeşil Mutabakat konusunda ilk aksiyon alan bakanlığın Ticaret Bakanlığı olması esasen hiç şaşırtıcı değil. Çünkü Yeşil Mutabakat kapsamında yapılacak düzenlemelerden ilk ve doğrudan etkilenecek kesim, AB'ye ihracat yapan sektörler olacak. Türkiye bu nedenle küresel rekabetçiliğini kaybetmemek ve yeni dünyanın pazarlarında yer alabilmek için yeşil mutabakatın gerekliliklerini sağlamak zorunda.

Türkiye'nin AB ile olan Gümrük Birliği anlaşmasını yeşil dönüşümün gerekliliklerini de göz önünde bulundurarak zaman kaybetmeden güncellemesi gerekiyor. Yeşil Mutabakat konusu zaten gündemde olan Gümrük Birliği Anlaşması'nı güncelleme isteğini daha da acil duruma getirdi. Çünkü Türkiye'nin karbon-nötr olması, Avrupa'nın bir kıta olarak karbon-nötr olması için de önemli bir şart.

Yapılan hesaplamalara göre Türkiye mevcut üretim sistemlerinde hiçbir değişiklik yapmazsa karbon salınımı için ton başına 50 Avro ödemek zorunda kalacak. Çelik sektöründe bu vergi yüzde beş civarında bir ek maliyet anlamına geliyor.

Üretimde kullanılan enerjinin temiz kaynaklardan elde edilmesi karbon salınımı önemli ölçüde azaltacak bir önlem çünkü en büyük girdinizin karbon salınımı yüksek olduğu sürece karbon-nötr üretim yapmanız mümkün olmaz. Yeşil Mutabakat'a uyum sürecinde ve küresel rekabetçiliğin korunmasında birinci derecede odaklanılması gereken mevzu temiz kaynaklardan ucuz enerji üretilmesi ve bu enerjinin sektörlere aktarılması olacak. Türkiye son yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini artırdı ancak bu enerjinin büyük kısmı evlerde kullanılıyor. Sektörlerde de temiz enerji kullanılması için ciddi altyapı yatırımları gerekiyor.

Yeşil dönüşüm için yatırım zamanı

Dünya'da yeşil dönüşüm için hedef belirleyen ve bu konuda aksiyona geçen ülkelerin bu konuda yüksek miktarlarda yatırım yaptığı görülüyor. Yeşil dönüşüm için gerekli altyapının kurulması, üretim süreçlerinin karbon-nötr üretime hazırlanması ve geçişi konusunda Türkiye'nin en büyük sorunu finansman. Paris Anlaşması'nın Meclis onayından geçmesi bu açıdan Türkiye'nin önünü açıyor.

Türkiye'nin AB ile olan entegrasyonu ve AB'nin güçlü bir tedarikçisi olması, Yeşil Mutabakat'a uyumu açısından bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Türkiye'nin Sanayi ve Ticaret bakanlıklarının AB ile bu konuda iş birliği yapması ve Dijital Avrupa ve Horizon projelerinden, Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Almanya ve Fransa

ulusal kalkınma ajanslarından finansman anlamında faydalanması özel bir önem taşıyor. Ayrıca, Türkiye'nin AB'ye olan coğrafi yakınlığı da Türkiye'den ihraç edilen ürünlerin nakliye esnasında daha az karbon salınımı yaratacağı için Türkiye'yi avantajlı bir ihracatçı ülke yapabilir.

AB'nin 2026 yılından itibaren uygulayacağı sınırdaki karbon düzenlemesi sonucunda Türkiye'nin çok fazla vergi ödememesi için kendi Emisyon Ticaret Sistemi'ni (ETS) kurması veya AB'nin ETS'sine entegre olması gerekiyor. Ayrıca karbon salınımını AB ile aynı standartlarda ve ülke içinde fiyatlandırmak ve tüm yakıt türlerinin karbon ayak izini hesaplamak zorunda. Avrupa'da ve Türkiye'de üretilen bir ürünün karbon fiyatlandırmasının her iki tarafta da eşit olması AB'ye ödenecek verginin ülke içinde kalmasını sağlayacaktır.

Yeşil dönüşüm için birlik şart

Yeşil dönüşümü başarmak ve karbon-nötr bir ülke olabilmek için önümüzde çok uzun bir zaman yok. Ancak hemen aksiyon aldığımız ve doğru adımları doğru zamanda attığımız takdirde yeterli olabilecek bir zaman var. Kısa, orta ve uzun vadeli planlama ile bu geçişi detaylandırmak, geçiş döneminden olumsuz etkilenecek sektörler için çalışma yapmak ve gerçekten kimseyi arkada bırakmamak için adil bir geçiş tasarlanması şart. Bu bağlamda Paris Anlaşması'nın onaylanması ve 2053 yılı hedefinin konması, Türkiye'nin yeşil dönüşüme odaklanmasını sağlamlaştıran adımlar oldu. Bundan sonrasında ise sadece Ticaret Bakanlığı değil, Türkiye'nin tüm bakanlıkları ve yerel yönetimlerinin Yeşil Mutabakat'a uyum stratejileri geliştirmesi ve elini taşın altına bir an önce koyması gerekiyor. Zira yeşil dönüşüm ancak birlik olunursa başarılabilecek bir hedef.

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25762>

BM: Her 11 dakikada bir kadın öldürüldü

<https://www.dw.com/tr/bm-her-11-dakikada-bir-kad%C4%B1n-%C3%B6ld%C3%BCr%C3%BCld%C3%BC/a-> Merkezi Viyana'da bulunan Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçlarla Mücadele Örgütü (UNODC), kadınlar ve kız çocukları için en tehlikeli yerin kendi evleri olduğu yönündeki tespitini tekrarladı. Kadına yönelik şiddetle mücadele günü vesilesiyle yapılan açıklamada, geçen yıl öldürülen tahminen 81 bin kadından 47 binin partneri veya akrabası tarafından katledildiği bildirildi. Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre her 11 dakikada bir kadın veya kız çocuğu en yakın çevresinden gördüğü şiddet sonucu hayatını kaybetti.

BM Uyuşturucu ve Suçlarla Mücadele Örgütü'nün (UNODC) Başkanı Ghada Waly, geçen senelerde şiddette azalma kaydedilen alanlar olduğunu ancak kadına yönelik şiddette bir azalma gözlemlemediklerini de vurguladı. BM'nin yaptığı araştırmalara dayanan verilere göre, dünya çapında şiddet sonucu hayatını kaybedenlerin geneline bakıldığında yüzde 80'inin erkek olduğu, ilişkide veya aile içinde yaşanan şiddette hayatını kaybedenlerin ise yüzde 60'ının kadın olduğunu vurgulandı.

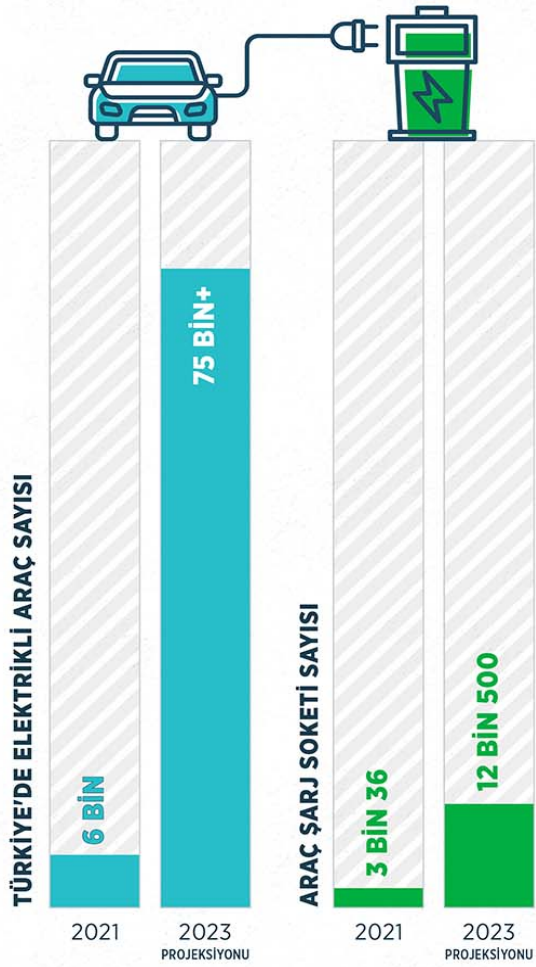
Aile veya partnerin uyguladığı şiddet sonucu ölüm tehlikesinin en yüksek olduğu yerin Afrika ülkeleri olduğu belirtilirken, en düşük riskin Avrupa ve Asya'da olduğu haber verildi. UNODC, istatistiki verilerini 95 ülkeden alınan sayıların analizine dayandırıyor.

Kurum, henüz korona pandemisinin etkisinin tamamen analiz edilemediğini, Batı ülkelerinde geçen yıl öldürülen kadın ve kız çocuklarının sayısında hafif bir artış tespit edildiyse de bundaki değişimin bölgesel olarak farklılık göstermesinin yanı sıra benzer dalgalanmaların önceki senelerde de görüldüğünü belirterek, kesin ve net tespit henüz yapılamadığına işaret edildi.

Uzmanlar, kadın ve kız çocuklarına yönelik istatistiklere yansıyan şiddetin mutlak rakamlar anlamına gelmeyeceğini, ihbar ve suç duyurusu yapılan ülkelerde diğerlerine göre daha çok şiddet yaşandığı sonucuna varılmayacağını belirtiyor. Nitekim kadınların ve kız çocuklarının ihbar ve suç duyurusu için, bulunduğu ülkede nasıl bir koruma sağlandığına dair hukuki düzenlemelerin, sosyal çevresi ve refah seviyesinin ve başka faktörlerin de belirleyici olabildiği vurgulanıyor.

Avrupa Birliği Eşitlik Komiseri Helena Dalli de, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele günü vesilesiyle yaptığı açıklamada, hem Avrupa Birliği'ne (AB) hem de henüz İstanbul Sözleşmesi'ni onaylamamış olan Birlik üyelerine çağrıda bulundu ve sözleşmenin Avrupa Birliği Komisyonu'nun önceliklerinden olduğunu vurguladı.

EPDK Başkanı Yılmaz, elektrikli araç şarj istasyonu altyapısına ilişkin detayları açıkladı

Enerji Piyasası
Düzenleme Kurumu
(EPDK) Başkanı
MUSTAFA YILMAZ

- "En tutucu projeksiyon dahi 2030'da elektrikli araç sayısının ülkemizde **1 milyon adede çıkabileceğini gösteriyor**"
- "Ülkemizde 2023'te **75 bini aşkın elektrikli araç** ve **12 bin 500 şarj soketi** olmasını öngörüyoruz"
- "Şu an için **818'i özel kullanım** için olmak üzere **3 bin 36 şarj soketimiz** bulunuyor"
- "2022'nin ilk yarısı bitmeden şarj hizmetine ilişkin mevzuat altyapısını tamamlamış ve **bu doğrultuda şarj hizmetine başlamış olacağımızı düşünüyorum**"
- "Şarj ağı **işletme lisansları akaryakıt dağıtım lisanslarına benzer bir şekilde** olacak"

25.11.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25797>

Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde 15, ortaöğretimde 13'e indi

TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN SAYISI
1 MİLYON 171 BİN 891

Öğrenci sayısı
18 MİLYON

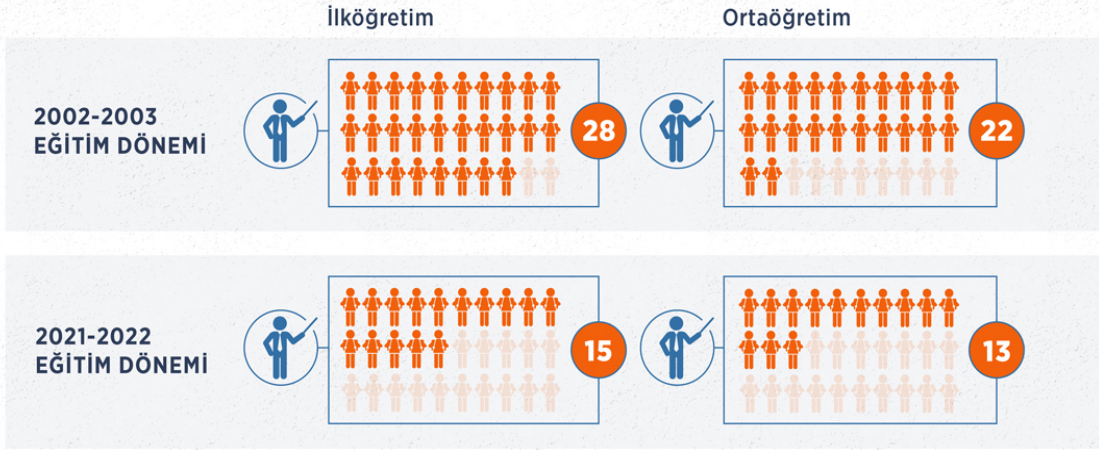

Derslik sayısı
850 BİN

Okul sayısı
71 BİN 320

ÖĞRETMEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI

Türkiye'deki dersliklerin
%56,1'inde öğrenci mevcudu
1-25 arasında

Milli Eğitim Bakanlığınca 31 Ocak
2022 itibarıyla 15 bin öğretmen ataması
yapılacak

24.11.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25792>

5. Yargı Paketi yasalaştı

Haczolunan malın satışı, **elektronik** satış portalında **açık artırmayla** yapılacak

Talebi halinde borçluya, **haczedilen malın rızaen satışı** amacıyla yetki verilecek

Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam ya da tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin işlemler, **Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü**nce belirlenen teslim mekanlarında gerçekleştirilecek

Açık cezaevlerindeki **hükümlülerin Covid-19 nedeniyle izinli** sayılmasına dair süre 31 Mayıs 2022'ye kadar uzatılabilecek

Çocuk teslimi veya çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair aile mahkemeleri tarafından verilen ilam veya tedbir kararları, çocuğun üstün yararı esas alınarak, Adalet Bakanlığınca kurulan **adli destek ve mağdur hizmetleri müdürlüklerince** yerine getirilecek

İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan "çocuk teslimi", "çocukla şahsi münasebet tesisine dair "ilamın icrası", "çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların icrasında uzman bulundurulması" ve "çocuk teslimi emrine muhalefetin cezası" başlıklı maddeler yürürlükten kaldırılacak

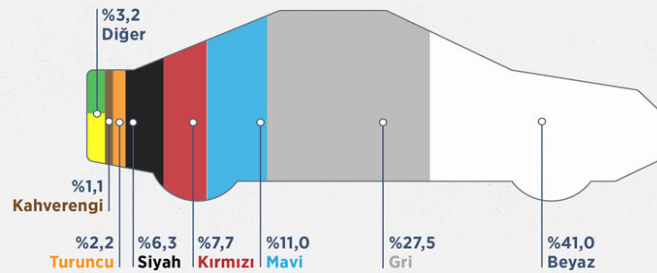
Kişisel ilişki kurulmasına dair kararın gereklerinin yerine getirilmemesi halinde, **çocuğun menfaatine aykırı olmamak kaydıyla velayet kendisinde olmayan anne veya babanın talebi üzerine velayet değiştirilebilecek**

Motorlu Kara Taşıtları İstatistikleri

Türkiye'de ekim ayında 85 bin 691 taşıtın trafiğe kaydı yapıldı

OCAK-EKİM DÖNEMİNDE TRAFİĞE KAYDI YAPILAN OTOMOBİLLER

OCAK-EKİM DÖNEMİNDE TRAFİĞE KAYDI YAPILAN TAŞIT

998 BİN 860

EKİM 2021 TRAFİĞE KAYDI YAPILAN OTOMOBİLLER

Marka	Sayı	Oran (%)
FIAT	7 353	%16,9
RENAULT	5 222	%12,0
VOLKSWAGEN	3 708	%8,5
HYUNDAI	3 388	%7,8
PEUGEOT	2 860	%6,6
CITROEN	2 486	%5,7
HONDA	2 320	%5,3
TOYOTA	2 243	%5,2
DACIA	2 115	%4,9
OPEL	1 755	%4,0
DİĞER	10 088	%23,2

Dünya TV izleme süreleri

BM Genel Kurulu 1996'da aldığı kararla 21 Kasım tarihini "Dünya Televizyon Günü" olarak ilan etti

2020

DÜNYA GENELİ ORTALAMA
TV İZLEME SÜRESİ

2 SAAT 54 DAKİKA

GENÇ YETİŞKİNLER (15-34 YAŞ)

1 SAAT 49 DAKİKA

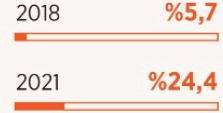

DİJİTAL PLATFORMLARA İLGİ ARTIYOR

Tüm dijital yayın platformlarının dünya genelindeki abone sayısı (2020)

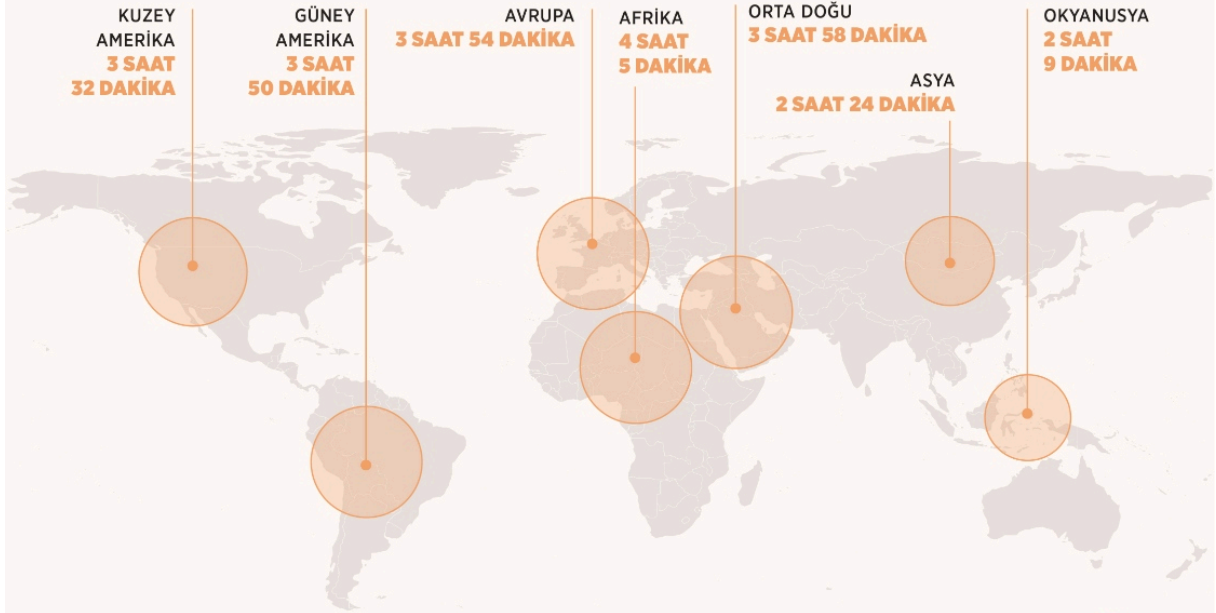
1+
MİLYAR

TÜRKİYE'DE
DİJİTAL PLATFORM
KULLANANLARIN
ORANI

TÜRKİYE TV İZLEME SÜRESİ **4 SAAT 33 DAKİKA**

DÜNYADA BÖLGELERE GÖRE TV İZLEME SÜRELERİ

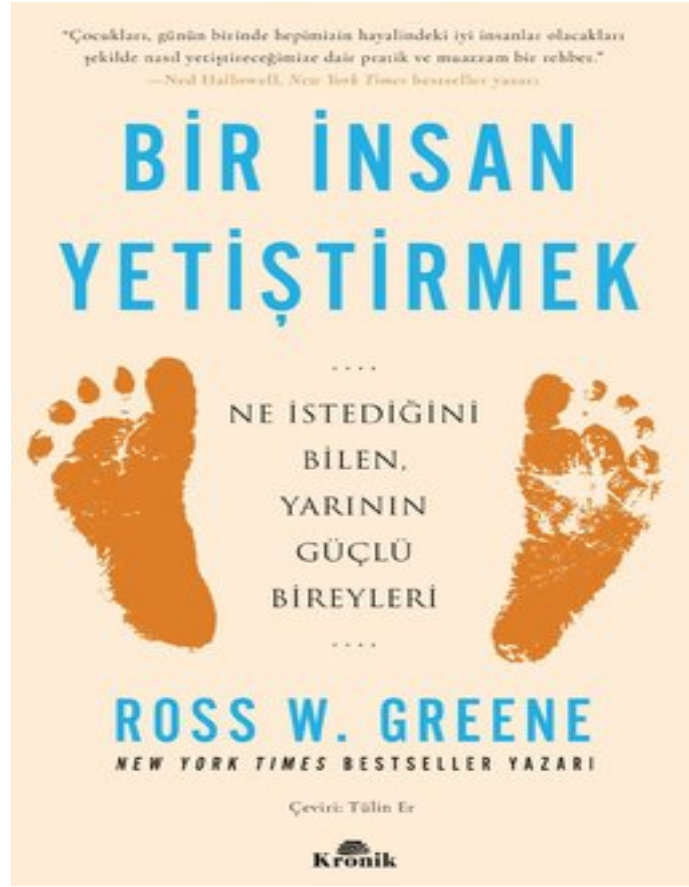

22.11.2021 KAYNAK: TIAK, Motion Picture Association of America, RTÜK

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/25761>

Kitap Tavsiyesi

Tipik Ebeveynlik Yaklaşımlarını Yeniden Düşünmek İçin Güçlü Bir Gerekçe

Ebeveynlerin önemli bir görevi vardır: Çocuklarının kim olduğunu -becerileri, tercihleri, inançları, değerleri, karakterleri ve hedefleri- keşfetmek, bunu kabullenmek ve sonra buna göre bir hayat sürdürmelerine yardımcı olmak. Yine de konu nereden başlamak gerektiğine gelince bugünlerde pek çok ebeveyn bocalıyor.

Çocuklarının bağımsız olmasını istiyorlar, ancak kötü seçimler yapacaklarsa değil. Aşırı baskıcı olmaktan kaçınmak istiyorlar; ancak sonucunda kural tanımaz, saygısız bir çocukları olacaksa değil. Çocuklarıyla iyi bir ilişkileri olsun istiyorlar, ancak otoritelerini kaybetmelerine sebep olacaksa değil. Gerçekten duyulmak istiyorlar, ancak çığlık atarak değil.

Görevinizin, bir kil öbeğini (çocuğunuzu) öngördüğünüz biçime sokmak olmadığını fark edin: O bir kil öbeği değil ve sizin de bu tür bir gücünüz yok. Bir ebeveyn olarak en çok istediğiniz şey etkilemektir, kontrol etmek değil. Bu etkiyi yapmanın da birden fazla yolu var. Bir yol güç ve baskıdan geçer ama başka bir yol daha var; iletişimi artıran, ilişkileri iyileştiren ve Gerçek Dünya'da karşılaşılacak şeylere çocukları daha iyi hazırlayan bir yol.